

Vlaams
Parlement

stuk **2511** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 26 maart 2014 (2013-2014)

Voorstel van decreet

van mevrouw Tinne Rombouts, de heren Bart Martens,
Wilfried Vandaele, Lode Ceyssens en Jurgen Vanlerberghe,
mevrouw Tine Eerlingen en de heer Robrecht Bothuyne

houdende wijziging van diverse bepalingen
van het decreet van 4 april 2003
betreffende de oppervlakedelfstoffen

TOELICHTING

1. Algemene toelichting

Het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlakedelfstoffen (Oppervlakedelfstoffendecreet) wordt aangepast om uitvoering te geven aan de resolutie van het Vlaams Parlement van 13 oktober 2010, met daarin de beslissing om “de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen (BOD’s) te schrappen als planfiguur en te vervangen door delfstoffennota’s”.

Bij de totstandkoming van het voorstel van decreet tot wijziging van het Oppervlakedelfstoffendecreet werd bijgevolg onderzocht hoe de bestaande procedures en processen van de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen en de daaropvolgende ruimtelijke uitvoeringsplannen kunnen worden gewijzigd zodat een betere integratie ontstaat.

Er werd ook van de gelegenheid gebruikgemaakt om een betere afstemming te realiseren met het Materialendecreet, waar bijzondere aandacht gaat naar materialenhierarchie, gesloten materiaalkringlopen en secundaire grondstoffen.

Het voorliggende voorstel tot wijziging van het Oppervlakedelfstoffendecreet is tevens het resultaat van de aangekondigde evaluatie van het delfstoffenbeleid, vermeld in de beleidsnota Leefmilieu en Natuur 2009-2014 en in de memorie van toelichting bij het Materialendecreet.

Er wordt gevolg gegeven aan de beslissing van 13 oktober 2010 van het Vlaams Parlement om de planfiguur van de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen te schrappen en te vervangen door oppervlakedelfstoffennota’s. Dit heeft automatisch tot gevolg dat een nieuwe definitie wordt toegevoegd, namelijk die van oppervlakedelfstoffennota, en dat het hoofdstuk III ‘Oppervlakedelfstoffenplanning’ wordt herschreven zodat alle bepalingen betreffende de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen worden opgeheven. De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen die werden goedgekeurd voor 1 januari 2013, blijven wel hun rechtskracht behouden en kunnen mee de basis vormen voor de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met betrekking tot ontginningen. Dit is nodig, ten eerste om de rechtsgrond van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die (delen van) goedgekeurde bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen hebben omgezet en de rechtsgrond van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan die het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan Vlaamse Leemstreek nog zal omzetten, in stand te houden, en ten tweede om de rechtsgrond voor de werking van de beoordelingscommissie landbouwnabestemming, vermeld in artikel 31 van het VLAREOP, in stand te houden.

Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan blijft als planfiguur overeind omdat het als een essentieel instrument wordt ervaren om uitvoering te kunnen geven aan de doelstellingen van het Oppervlakedelfstoffendecreet. Het besluitvormingsproces blijft ongewijzigd: het algemeen oppervlakedelfstoffenplan wordt door de Vlaamse Regering vastgelegd na advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Mineraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De afstemming met het Materialendecreet heeft evenwel een doorwerking naar de inhoud van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan daar waar vroeger sprake was van het actieplan ter aanmoediging van volwaardige alternatieven en het maximaal hergebruik van afvalstoffen. Het begrip ‘afvalstoffen’ wordt in de voorgestelde aanpassingen immers vermeden. Per Vlaamse oppervlakedelfstoffensoort zal het algemeen oppervlakedelfstoffenplan bij wijze van langetermijndoelstelling de indicatieve hoeveelheid beschrijven die voor een termijn van 25 jaar moet verzekerd worden

en bij wijze van kortetermijndoelstelling een actieprogramma bevatten met een minimale hoeveelheid die voor de komende vijf jaar moet verzekerd worden.

De nieuwe planfiguur van oppervlakedelfstoffennota wordt geïntroduceerd om per Vlaamse oppervlakedelfstoffensoort onderbouwd na te gaan of de minimale hoeveelheden die moeten worden verzekerd ook daadwerkelijk kunnen aangeboden worden. Indien, rekening houdende met deze onderbouwde behoefte, met de inzet van volwaardige alternatieven, met de in- en uitvoer van oppervlakedelfstoffen en met de bestaande reserves van Vlaamse primaire oppervlakedelfstoffen tot de conclusie wordt gekomen dat er tekorten dreigen, zullen de oppervlakedelfstoffennota's een voorstel van zoekzones bevatten teneinde bijkomende ontginningsgebieden in Vlaanderen te zoeken. Uiteraard zullen deze gebaseerd zijn op de geologische kennis van de Vlaamse ondergrond. De oppervlakedelfstoffennota's worden, na advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (SARO), vastgelegd door de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, en ter informatie overgemaakt aan de Minaraad en de SERV.

Zowel het algemeen oppervlakedelfstoffenplan als de oppervlakedelfstoffennota's geven uitvoering aan de doelstellingen van het Oppervlakedelfstoffendecreet.

Een duidelijke krachtlijn betreft een betere afstemming van deze doelstellingen met het Materialendecreet teneinde tegemoet te komen aan het fundamentele uitgangspunt met betrekking tot het duurzaam materialengebruik. In het Materialendecreet wordt namelijk de materialenhierarchie bepaald die als prioriteitsvolgorde moet worden gehanteerd om, rekening houdende met de effecten die optreden tijdens de volledige levenscyclus, het beste resultaat voor milieu en gezondheid na te streven. De basisdoelstelling van het Oppervlakedelfstoffendecreet wordt bijgevolg aangepast zodat ook in het oppervlakedelfstoffenbeleid expliciet uiting gegeven wordt aan het algemene streefdoel om de maatschappelijke behoefte aan oppervlakedelfstofgerelateerde materialen in eerste instantie en zo veel als redelijkerwijze mogelijk in te vullen via secundaire grondstoffen of gerecycleerde materiaalstromen, dit in het kader van een verdere uitrol in Vlaanderen van een volwaardige kringlooeconomie. Pas in de mate dat het aanbod aan deze grondstoffen of materiaalstromen de geanalyseerde maatschappelijke behoefte niet kan beantwoorden, kan bijkomende ontginning van primaire oppervlakedelfstoffen hiervoor aan de orde zijn.

Als toch nieuwe ontginningsgebieden moeten worden gerealiseerd, gebeurt dit via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen waartoe de Vlaamse Regering een startbeslissing kan nemen. Er zijn twee mogelijkheden: er kan zowel een startbeslissing worden genomen op basis van oppervlakedelfstoffennota's als op basis van een vraaggestuurd ontginningsproject.

In het eerste geval zal de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, aan de Vlaamse Regering een voorstel ter goedkeuring voorleggen om een of meer zoekzones die in een of meer oppervlakedelfstoffennota's vervat zijn, op te nemen in een gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces of in een ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden.

In het tweede geval gaat het om een onderbouwd verzoek van een natuurlijke of rechtspersoon aan de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, tot het opstarten van een vraaggestuurd ontginningsproject. Voor zover dit verzoek in overeenstemming is met het oppervlakedelfstoffenbeleid, zal de minister de vraag tot opname van het ontginningsproject in een gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces of in een specifiek ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot het vraaggestuurd ontginningsproject ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering.

2. Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 2

Omdat de planfiguur van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan ophoudt te bestaan, wordt in punt 11° de definitie van ‘oppervlakedelfstoffenplan’ vervangen door de definitie van ‘algemeen oppervlakedelfstoffenplan’.

Via een nieuw punt 13° wordt een definitie toegevoegd van ‘oppervlakedelfstoffennota’. Dit is een sectorale visienota van de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, over de aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden en het beheer van oppervlakedelfstoffen in een samenhangend oppervlakedelfstoffengebied.

Artikel 3

Om tegemoet te komen aan het fundamentele aandachtspunt met betrekking tot duurzaam materialengebruik wordt de basisdoelstelling van het Oppervlakedelfstoffendecreet, vermeld in artikel 3, bijgestuurd en herschreven in een ruimere context van de behoefte aan materialen. Deze ruimere context blijft wel beperkt tot materialen die oppervlakedelfstofgerelateerd zijn omdat ze primaire oppervlakedelfstoffen kunnen vervangen.

Ook een van de doelstellingen die de basisdoelstelling nader concretiseren wordt om deze reden herschreven. Het betreft doelstelling 5 waarin nu een expliciete link wordt gelegd naar artikel 4, §3, van het Materialendecreet. In dit artikel wordt de materialenhiërarchie bepaald die als prioriteitsvolgorde moet worden gehanteerd om, rekening houdende met de effecten die optreden tijdens de volledige levenscyclus, het beste resultaat voor milieu en gezondheid na te streven. Met deze aanpassing van de basisdoelstelling wordt dus ook in het delfstoffenbeleid expliciet uiting gegeven aan het algemene streefdoel om de maatschappelijke behoefte aan oppervlakedelfstofgerelateerde materialen in eerste instantie en zo veel als redelijkerwijze mogelijk in te vullen via secundaire grondstoffen of gerecycleerde materiaalstromen, dit in het kader van een verdere uitrol in Vlaanderen van een volwaardige kringlooeconomie. Pas in de mate dat het aanbod aan deze grondstoffen of materiaalstromen de geanalyseerde maatschappelijke behoefte niet kan beantwoorden, kan bijkomende ontginning van primaire delfstoffen hiervoor aan de orde zijn.

Doelstelling 2 is vanwege de bewoording ‘verzekeren’ een erg absolute en ook ongebruikelijke doelstelling en wordt om die reden aangepast met de bewoordingen “het bieden van ontwikkelingsperspectieven aan de sector”. De doelstelling is kort samengevat het bieden van ontwikkelingsperspectieven aan de sector voor zover dit noodzakelijk is om te voldoen aan de maatschappelijke behoeften.

Artikel 4

Omdat de planfiguur van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan ophoudt te bestaan, wordt hoofdstuk III van het Oppervlakedelfstoffendecreet grondig herschreven, en wordt de indeling ervan aangepast. De afdeling over de opzet en de procedure van totstandkoming die zowel op het algemeen oppervlakedelfstoffenplan als op de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen betrekking had, wordt geschrapt.

Afdeling 1 heeft nu alleen betrekking op het algemeen oppervlakedelfstoffenplan.

Artikel 5

Het nieuwe artikel 4, §1, is een herneming van bestaande inhoudelijke bepalingen.

Het nieuwe artikel 4, §2, bevat naast een herneming van bestaande inhoudelijke bepalingen een actualisatie van de administraties, instellingen en organisaties die op eenvoudig verzoek en kosteloos informatie over oppervlakte-delfstoffenvervangende grondstoffen ter beschikking stellen. Verder worden een aantal wetgevingstechnische verbeteringen doorgevoerd voor de bepalingen die regelen dat de Vlaamse Regering het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan vastlegt na het advies van de Minaraad en de SERV.

Het vooroverleg vindt plaats tijdens de opmaak van het ontwerp van algemeen oppervlakte-delfstoffenplan, dus vóór de principiële vaststelling door de Vlaamse Regering. De ontworpen bepaling is identiek aan de huidige juridische bepaling. De decretale bepaling moet samen worden gelezen met het besluit van de Vlaamse Regering van 26 maart 2004 houdende regels tot uitvoering van het Oppervlakte-delfstoffendecreet (VLAREOP). Bedoeling is de huidige regeling van artikel 2, §2 en §3, van het VLAREOP te behouden.

Ook de inspraakregeling voor het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan blijft ongewijzigd. Deze inspraakregeling is in overeenstemming met internationale verplichtingen die onder meer voortvloeien uit het Verdrag van Aarhus. De inspraakregeling is opgenomen in het VLAREOP. Bedoeling is de huidige regeling van artikel 2, §4 en §5, van het VLAREOP te behouden.

Het nieuwe artikel 4, §3, beschrijft de minimale inhoud van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan en is grotendeels een herneming van de oorspronkelijke inhoud.

Er werden volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

- punt 1°, c), wordt naar voren gebracht en wordt het nieuwe punt a). Het is immers logisch dat de bepaling van de totale oppervlakte-delfstoffenbehoefte die rekening houdt met in- en uitvoer en het gebruik van alternatieven een eerste stap vormt om pas daarna de behoefte van de Vlaamse primaire oppervlakte-delfstoffen af te leiden. Op deze manier is er ook een betere afstemming met het aangepaste artikel 3 waar een expliciete link werd gelegd naar de materialenhiërarchie zoals bepaald in het Materialendecreet;
- in punt 1°, a), dat via deze aanpassing punt 1°, b), wordt, werd geologische informatie toegevoegd als essentieel onderdeel van het beschrijvend gedeelte van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan. De geologie bepaalt immers waar en in welke mate welke oppervlakte-delfstoffen voorkomen;
- in punt 2° wordt het gedeelte dat de maatregelen en acties beschrijft gedeeltelijk hervormd. Het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan moet nog steeds de maatregelen en acties beschrijven die worden genomen om de doelstellingen van het Oppervlakte-delfstoffendecreet te realiseren. De formulering voor wat betreft het actieplan ter aanmoediging van volwaardige alternatieven en het maximaal hergebruik van afvalstoffen wordt herzien omdat het begrip ‘afvalstoffen’ in de context van het nieuwe materialenbeleid als achterhaald wordt beschouwd. Bovendien dient een actieplan van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan niet alleen acties te beschrijven voor alternatieven maar voor alle pijlers van het duurzaam oppervlakte-delfstoffenbeleid. Beter is het dan ook te bepalen dat het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan minimaal een gedeelte bevat dat de maatregelen beschrijft die worden getroffen en de acties die worden ondernomen voor de inzet van volwaardige alternatieven. Dat gedeelte beschrijft ook de acties en maatregelen die worden ondernomen in andere beleidsvelden, voor zover die een impact kunnen hebben op de behoefte aan primaire oppervlakte-delf-

stoffen. Ten slotte wordt de minimale inhoud van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan aangevuld met een gedeelte dat per Vlaamse oppervlakte-delfstoffensoort de indicatieve hoeveelheid beschrijft die voor een termijn van 25 jaar moet verzekerd worden. De Vlaamse Regering zal deze hoeveelheid bij de goedkeuring van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan vastleggen en bepalen welke acties voor de komende vijf jaar moeten worden ondernomen om deze langetermijnperspectieven per Vlaamse oppervlakte-delfstoffensoort te garanderen. Hierbij zal per Vlaamse oppervlakte-delfstoffensoort concreet worden aangegeven wat de minimale hoeveelheid is die voor deze komende vijf jaar moet verzekerd worden. Deze aanvulling is het gevolg van het feit dat bijzondere oppervlakte-delfstoffenplannen ophouden te bestaan en het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan bijgevolg de enige overblijvende planfiguur is die door de Vlaamse Regering wordt vastgelegd.

Het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan is een door de Vlaamse Regering goedgekeurd beleidsdocument. De bedoeling is dat de Vlaamse overheid de grote lijnen van het duurzaam oppervlakte-delfstoffenbeleid vastlegt in het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan. Alleen de bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden die voor de komende vijf jaar verzekerd moeten worden, zijn bindend. Alle overige onderdelen van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan zijn indicatief en juridisch niet bindend. De bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden gelden in principe voor een termijn van vijf jaar, maar blijven gelden tot het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan door een ander wordt vervangen. De bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden kunnen te allen tijde, en dus ook vervroegd, door de Vlaamse Regering worden herzien volgens de procedure voor het herzien van het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan.

Artikel 6

Afdeling 2 introduceert de nieuwe planfiguur van oppervlakte-delfstoffennota's ter vervanging van de bijzondere oppervlakte-delfstoffenplannen, zoals werd gevraagd door het Vlaams Parlement op 13 oktober 2010 naar aanleiding van het openbaar onderzoek van het MINA-plan 4.

Artikel 7

Het nieuwe artikel 5 bepaalt dat de oppervlakte-delfstoffennota's worden opgesteld door de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen. Een oppervlakte-delfstoffennota is immers een louter sectorale visienota over de ontginning en het beheer van oppervlakte-delfstoffen in een samenhangend oppervlakte-delfstoffengebied. Hierdoor verschilt het grondig van de planfiguur van een bijzonder oppervlakte-delfstoffenplan, dat als een plan waardig aan een plan-MER werd opgesteld, onderhevig was aan een openbaar onderzoek en door de Vlaamse Regering moest worden goedgekeurd met het oog op de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Uit een evaluatie van het oppervlakte-delfstoffenbeleid bleek deze procedure van een bijzonder oppervlakte-delfstoffenplan in samenhang met de eruit voortvloeiende procedure van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan rigoreus en omslachtig. Een globaal ruimtelijk uitvoeringsplan, dat exclusief gericht is op ontginningen die betrekking hebben op een volledig samenhangend oppervlakte-delfstoffengebied en dat voortvloeit uit een door de Vlaamse Regering goedgekeurd bijzonder oppervlakte-delfstoffenplan, werd niet langer haalbaar en wenselijk geacht. De nieuwe planfiguur van een oppervlakte-delfstoffennota verlicht bijgevolg de processen maar blijft wel uitvoering geven aan de doelstellingen van het Oppervlakte-delfstoffendecreet en is gebaseerd op dezelfde termijnperspectieven als het algemeen oppervlakte-delfstoffenplan, namelijk 25 jaar. Ook het principe van minstens een vijfjaarlijkse evaluatie blijft behouden.

Artikel 8

Met het nieuwe artikel 6 wordt duidelijk dat een oppervlakedelfstoffennota wordt opgesteld op basis van dezelfde elementen als het algemeen oppervlakedelfstoffenplan (het nieuwe artikel 4, §2). Een goed onderbouwde behoefte aan oppervlakedelfstoffen die rekening houdt met de inzet van volwaardige alternatieven en met de in- en uitvoer van oppervlakedelfstoffen, is hierbij essentieel. In de mate van het mogelijke zal ook een vooruitblik gegeven worden met een inschatting van de toekomstige inzet van volwaardige alternatieven. Een oppervlakedelfstoffennota zal ook een beschrijving bevatten van de acties en maatregelen die worden ondernomen in andere beleidsvelden, voor zover die een impact kunnen hebben op de behoefte aan primaire oppervlakedelfstoffen. In uitvoering van de minimaal te voorziene hoeveelheden per oppervlakedelfstoffensoort die de Vlaamse Regering via het algemeen oppervlakedelfstoffenplan heeft vastgesteld, kunnen de oppervlakedelfstoffennota's, als de bestaande reserves ontoereikend zijn, een vertaalslag maken van de vastgestelde volumes naar oppervlaktes via een voorstel van zoekzones waarbinnen, na het nemen van een startbeslissing door de Vlaamse Regering, concrete locatievoorstellen (en hun mogelijke nabestemmingen) tot ontginningsgebied zullen bestemd worden. Het betreft in deze fase van het proces een eerste oefening zodat de ruimtelijke vertaling naar zoekzones nog rudimentair is en pas na de startbeslissing, in het kader van de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, in detail zal gevoerd worden met concrete contouren voor ontginningsgebieden als gevolg. Het ligt voor de hand dat de departementen Ruimte Vlaanderen en Landbouw en Visserij in een beleidsdomeinoverschrijdend overleg betrokken worden, zodat dit zal worden geregeld in een wijziging aan het uitvoeringsbesluit VLAREOP. Het spreekt voor zich dat bij de voorbereiding van de delfstoffennota's met de betrokken actoren zal overlegd worden, rekening houdende met hun specifieke kennis. Dit zal in de voorziene wijziging van het VLAREOP worden geregeld.

De oppervlakedelfstoffennota's zullen ter informatie worden voorgelegd aan de Minaaraad en de SERV en voor advies aan de SARO teneinde het draagvlak van deze sectorale visienota's te vergroten. De adviesvraag aan de SARO, die niet is voorzien bij het besluitvormingsproces van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan, is voor de oppervlakedelfstoffennota's wel relevant gelet op de erin vervatte eerste vertaalslag van volumes naar zoekzones waarbinnen later ontginningsgebieden zullen worden afgebakend.

De vastlegging van oppervlakedelfstoffennota's wordt meegedeeld aan de Vlaamse Regering.

Een oppervlakedelfstoffennota is een door de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, goedgekeurd beleidsdocument. De erin opgenomen onderdelen zijn niet bindend voor burgers, bedrijven enzovoort. De bedoeling is dat de bevoegde minister de (middel)grote lijnen van het duurzaam oppervlakedelfstoffenbeleid per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied vastlegt in een oppervlakedelfstoffennota. Een oppervlakedelfstoffennota kan een voorstel van zoekzones bevatten die een ruimtelijke vertaling zijn van de geologische kennis, de onderbouwde behoefte aan oppervlakedelfstoffen en de ruimtelijke context, met inbegrip van het mobiliteitsaspect. Een oppervlakedelfstoffennota bevat alleen de nodige informatie op basis waarvan de Vlaamse Regering een onderbouwde startbeslissing kan nemen om het proces en de bijhorende procedure te starten om binnen een of meer zoekzones locatievoorstellen als ontginningsgebied te bestemmen. De minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, kan geen vraag tot het nemen van een startbeslissing voor aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring voorleggen zonder dat er een oppervlakedelfstoffen-

nota is. Een oppervlakedelfstoffennota is dus een voorbereidend beleidsdocument dat op zich niet juridisch bindend is.

Voor een oppervlakedelfstoffennota is er geen inspraakregeling omdat de formele inspraak komt na de startbeslissing, dus in het proces en de procedure van de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan, waar natuurlijk wel de nodige inspraak wettelijk voorzien is. Drie strategische adviesraden worden wel betrokken voor de goedkeuring van een oppervlakedelfstoffennota. De minister legt de oppervlakedelfstoffennota's vast, na advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (SARO) en maakt ze ter informatie over aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). Minaraad en SERV kunnen desgewenst op eigen initiatief een advies geven

Artikel 9

Het schrappen van de planfiguur van een bijzonder oppervlakedelfstoffenplan heeft voor gevolg dat de realisatie van nieuwe ontginningsgebieden via gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen op een andere leest wordt geschoeid. Afdeling 3 voorziet in twee mogelijkheden.

Artikel 10

Een eerste mogelijkheid bestaat erin dat een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgesteld op basis van oppervlakedelfstoffennota's.

Artikel 11

Het nieuwe artikel 7, §1, bepaalt dat de minister hiertoe aan de Vlaamse Regering de goedkeuring kan vragen voor een startbeslissing om locatievoorstellen binnen een of meer zoekzones, die in een of meer oppervlakedelfstoffennota's zijn opgenomen, als ontginningsgebied te bestemmen. De agenderingsnota voor deze startbeslissing zal minstens ingaan op volgende elementen:

- situering van het plangebied;
- planningsprocessen en beleidsbeslissingen waar het plan uitvoering aan geeft met de nadruk op de afbakeningsprocessen voor de natuurlijke en agrarische structuur;
- relatie met andere planningsprocessen en beleidsbeslissingen (Vlaams, provincie, gemeente);
- overlegstructuur (welke partners, Vlaamse administraties, organisaties, lokale besturen);
- aandachtspunten en te onderzoeken elementen (aan te dragen door de partners en basis voor het voortraject en het onderzoek of opstellen van plan-MER);
- weergave van reeds gevoerd overleg en de wijze waarop het overleg en de besluitvorming met de betrokken actoren in het verdere planproces zal gevoerd worden;
- relatie met de oppervlakedelfstoffennota.

De opname in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan kan gebeuren via een (lopend) gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces zodat de sectorale vraag vanuit natuurlijke rijkdommen samengaat met een planningsproces van andere beleidsdomeinen. De opname kan ook gebeuren in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat exclusief gericht is op de realisatie van nieuwe ontginningsgebieden in het kader van de aanbodgedreven planning die voortvloeit uit de oppervlakedelfstoffennota's.

Voor de voorbereiding van een ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden kan de Vlaamse Regering volgens het nieuwe artikel 7, §2, nadere regels bepalen.

In elk geval zullen er afspraken worden gemaakt tussen de administratie, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, en de administratie, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, over de taakverdeling en de wijze waarop het proces van de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden zal worden gevoerd.

De bepalingen, vermeld in het nieuwe artikel 7, §3, zijn noodzakelijk, ten eerste om de rechtsgrond van de goedgekeurde ruimtelijke uitvoeringsplannen die (delen van) de bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen Klei van de Kempen, Klei van Ieper en Maldegemklei en Alluviale klei en Polderklei hebben omgezet en de rechtsgrond van het ruimtelijk uitvoeringsplan dat (delen van) het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan Vlaamse Leemstreek zal omzetten, in stand te houden, en ten tweede om de rechtsgrond voor de werking van de beoordelingscommissie landbouwnabestemming, vermeld in artikel 31 van het VLAREOP, in stand te houden.

Artikel 12

Een tweede mogelijkheid bestaat erin dat een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt opgesteld op basis van vraaggestuurde ontginningsprojecten.

Artikel 13

Het nieuwe artikel 8, §1, bepaalt dat een onderbouwd verzoek tot het opstarten van een vraaggestuurd ontginningsproject kan gebeuren door elke natuurlijke of rechtspersoon en moet bezorgd worden aan de minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen. Deze paragraaf vermeldt tevens welke elementen dit verzoek minstens moet bevatten.

Voor zover dit verzoek in overeenstemming is met het oppervlakedelfstoffenbeleid, kan de minister met het oog op de realiseerbaarheid van het ontginningsproject aan de Vlaamse Regering de goedkeuring vragen voor een startbeslissing om het gebied waarop het verzoek betrekking heeft als ontginningsgebied te bestemmen. De toets aan het oppervlakedelfstoffenbeleid zal kunnen gebeuren via een vastgelegde oppervlakedelfstoffennota. De vraaggestuurde aanpak kan ook een impact hebben op een oppervlakedelfstoffennota die het resultaat was van een aanbodgedreven aanpak op een bepaald ogenblik. In het geval het ontginningsproject betrekking heeft op oppervlakedelfstoffen waarvoor reeds een of meer oppervlakedelfstoffennota's zijn goedgekeurd, voorziet het voorstel van decreet daarom eerst in een evaluatie van deze oppervlakedelfstoffennota's vooraleer het verzoek voor te leggen aan de Vlaamse Regering. In het geval het ontginningsproject oppervlakedelfstoffen zou voortbrengen die geen voorwerp zijn van een vastgelegde oppervlakedelfstoffennota, zal de vraag aan de Vlaamse Regering voor goedkeuring van de startbeslissing ad hoc gemotiveerd worden op basis van de doelstellingen van het Oppervlakedelfstoffendecreet en het vastgelegde algemeen oppervlakedelfstoffenplan. Dit is op dit ogenblik enkel voor de delfstof zand het geval. Van zodra dit voorstel van decreet is goedgekeurd, zal gestart worden met de procedure voor het opstellen van een oppervlakedelfstoffennota zand. Dit zal het kader vormen waaraan deze vraaggestuurde processen getoetst zullen worden.

De aanbodgestuurde aanpak via oppervlakedelfstoffennota's draagt hoe dan ook de voorkeur weg, omdat die een betere onderbouwing en zorgvuldiger afweging van de ver-

schillende locatiealternatieven van mogelijke ontginningsgebieden garandeert. De vraag-gestuurde aanpak kan enkel indien daarvoor aantoonbaar behoefte is en, naar analogie met het beleid inzake grindwinning, de projectverzoeken worden ingediend vanuit een consensus met de lokale stakeholders, zodat er bij de lokale belanghebbenden voldoende draagvlak is voor het project.

De opname in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan kan gebeuren via een (lopend) gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces, zodat het verzoek van het vraaggestuurd ontginningsproject samengaat met een planningsproces van andere beleidsdomeinen. De opname kan ook gebeuren in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat exclusief gericht is op de realisatie van het vraaggestuurd ontginningsproject. Ten slotte kan de startbeslissing ook een onderdeel vormen van de startbeslissing van een strategisch of complex project. In dat geval verloopt de verdere besluitvorming over de noodzakelijke bestemmingswijziging voor het vraaggestuurd ontginningsproject volledig volgens de besluitvormingsprocedure die van toepassing is voor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen voor het betrokken strategisch of complex project.

De Vlaamse Regering zal volgens het nieuwe artikel 8, §2, nadere regels bepalen voor het indienen van een vraaggestuurd ontginningsproject en het verder proces tot opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan. De methodiek biedt inspiratie voor een kwaliteitsvol proces om te komen tot een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en effectieve realisatie/ontginning. In deze procesaanpak winnen grondig vooroverleg, inspraak en participatie aan belang. Door de wensen en aandachtspunten van de belangrijkste actoren en de burger van bij het begin mee op te nemen, zullen mogelijke knelpunten vroeger aan het licht komen. Op die manier kan het verdere traject vlotter verlopen. Het garanderen van transparantie, participatie, goede communicatie en een kwaliteitsvol proces met duidelijke beslismomenten zijn de uitgangspunten.

Tinne ROMBOUTS

Bart MARTENS

Wilfried VANDAELE

Lode CEYSSENS

Jurgen VANLERBERGHE

Tine EERLINGEN

Robrecht BOTHUYNE

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. In artikel 2 van het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlakedelfstoffen, gewijzigd bij het decreet van 7 december 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 11° wordt het woord “oppervlakedelfstoffenplan” vervangen door de woorden “algemeen oppervlakedelfstoffenplan”;

2° er wordt een punt 13° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“13° oppervlakedelfstoffennota: visienota, opgesteld door de minister, over de aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden en het beheer van oppervlakedelfstoffen in een samenhangend oppervlakedelfstoffengebied.”.

Art. 3. In artikel 3 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt de zinsnede “om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen” vervangen door de woorden “om op een duurzame wijze te voorzien in de oppervlakedelfstoffen die nodig zijn om aan de huidige en toekomstige maatschappelijke behoefte aan materialen te voldoen”;

2° in het tweede lid, 2°, worden de woorden “het verzekeren van de ontwikkelingsperspectieven voor” vervangen door de woorden “het bieden van ontwikkelingsperspectieven aan”;

3° in het tweede lid wordt punt 5° vervangen door wat volgt:

“5° het aanmoedigen van het gebruik van volwaardige alternatieven voor oppervlakedelfstoffen. Daarbij wordt in het bijzonder rekening gehouden met de doelstellingen van het duurzaam materialenbeheer, vermeld in artikel 4, §3, van het decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen;”.

Art. 4. In hoofdstuk III van hetzelfde decreet wordt het opschrift van afdeling I vervangen door wat volgt:

“Afdeling 1. Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan”.

Art. 5. Artikel 4 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 4. §1. De Vlaamse Regering stelt een algemeen oppervlakedelfstoffenplan op dat uitvoering geeft aan de doelstellingen, vermeld in artikel 3. Het plan is gebaseerd op de ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en bevat acties voor de komende vijf jaar, zodat het een basis vormt voor de sectorale voorstellen over ruimtelijke ordening en mee de basis vormt voor de opmaak van andere specifieke beleidsplannen.

Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan wordt door de Vlaamse Regering vijfjaarlijks geëvalueerd, rekening houdend met de doelstellingen, vermeld in artikel 3.

§2. Er wordt een ontwerp van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan opgemaakt op basis van een goed onderbouwde behoefte aan oppervlakedelfstoffen voor de vooropgestelde termijn. Dat gebeurt op grond van economische studies, marktverkennde onderzoeken en overleg.

De administraties, instellingen en organisaties die bevoegd zijn voor of betrokken zijn bij het duurzaam materialenbeleid, stellen op eenvoudig verzoek van het departement alle informatie waarover ze beschikken over oppervlakedelfstoffenvervangende grondstoffen, kosteloos ter beschikking.

Over het algemeen oppervlakedelfstoffenplan wordt vooroverleg georganiseerd met de betrokken administraties, instellingen en organisaties.

De Vlaamse Regering legt het algemeen oppervlakedelfstoffenplan vast, na advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

§3. Het algemeen oppervlakedelfstoffenplan omvat minimaal:

1° een beschrijvend gedeelte met:

- a) algemene gegevens over in- en uitvoer van oppervlakedelfstoffen, het gebruik van alternatieven en de mate waarin ze invulling geven aan de totale oppervlakedelfstoffenbehoefte;
- b) samenvattende gegevens, kaarten, geologische informatie en tabellen voor het hele Vlaamse Gewest, die de delfstoffenbehoeftebepalingen gemotiveerd en onderbouwd weergeven, zowel aan de vraag- als aan de aanbodzijde;
- c) de onderlinge verbanden tussen de verschillende oppervlakedelfstoffengebieden;
- d) een beschrijving van de oppervlakedelfstoffenstromen met algemene verwachtingen en trends voor de volgende vijf jaar;

2° een gedeelte dat de maatregelen en acties beschrijft die op het niveau van het Vlaamse Gewest zullen worden genomen om de doelstellingen, vermeld in artikel 3, te realiseren. Het beschrijft daarnaast ook per Vlaamse oppervlakedelfstoffensoort de indicatieve hoeveelheid die voor een termijn van 25 jaar verzekerd moet worden bij wijze van langetermijndoelstelling en bevat daarvoor een actieprogramma met een minimale hoeveelheid die voor de komende vijf jaar verzekerd moet worden.

De in het eerste lid vermelde gedeelten van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan zijn niet juridisch bindend, behoudens de bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden die voor de komende vijf jaar verzekerd moeten worden. De bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden blijven gelden tot het algemeen oppervlakedelfstoffenplan door een ander wordt vervangen. De bepalingen met betrekking tot de minimale hoeveelheden kunnen te allen tijde door de Vlaamse Regering worden herzien volgens de procedure voor het herzien van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan.

§4. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de procedure en de inhoud van het algemeen oppervlakedelfstoffenplan.”.

Art. 6. In hoofdstuk III van hetzelfde decreet wordt tussen artikel 4 en 5 een nieuwe afdeling 2 ingevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling 2. De oppervlakedelfstoffennota’s”.

Art. 7. Artikel 5 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 5. De minister stelt oppervlakte-delfstoffennota’s op die uitvoering geven aan de doelstellingen, vermeld in artikel 3. De nota’s zijn gebaseerd op ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar.

De oppervlakte-delfstoffennota’s worden door de minister minstens vijfjaarlijks geëvalueerd, rekening houdend met de doelstellingen, vermeld in artikel 3.”.

Art. 8. Artikel 6 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 6. Van elke oppervlakte-delfstoffennota wordt een ontwerp opgemaakt op basis van een goed onderbouwde behoefte aan de desbetreffende oppervlakte-delfstof voor de vooropgestelde termijn. Dat gebeurt op grond van economische studies, marktverkennde onderzoeken en overleg met de betrokken administraties, instellingen en organisaties. De oppervlakte-delfstoffennota’s houden rekening met de inzet van volwaardige alternatieven, en met de in- en uitvoer van oppervlakte-delfstoffen. De oppervlakte-delfstoffennota’s bevatten een beschrijving van de acties en maatregelen die op het niveau van het Vlaamse Gewest zullen worden genomen om de doelstellingen, vermeld in artikel 3, te realiseren. De oppervlakte-delfstoffennota’s kunnen een voorstel van zoekzones bevatten die een ruimtelijke vertaling zijn van de geologische kennis, de onderbouwde behoefte aan oppervlakte-delfstoffen en de ruimtelijke context, met inbegrip van het mobiliteitsaspect.

De minister legt de oppervlakte-delfstoffennota’s vast, na advies van de Strategische Adviesraad voor Ruimtelijke Ordening (SARO) en maakt ze ter informatie over aan de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

De minister deelt de vastlegging van de oppervlakte-delfstoffennota’s mee aan de Vlaamse Regering.”.

Art. 9. In hoofdstuk III van hetzelfde decreet wordt het opschrift van afdeling II vervangen door wat volgt:

“Afdeling 3. Procedure voor de totstandkoming van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen voor ontginningsgebieden”.

Art. 10. In hoofdstuk III van hetzelfde decreet wordt in afdeling 3, ingevoegd bij artikel 9, een onderafdeling 1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling 1. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen op basis van oppervlakte-delfstoffennota’s”.

Art. 11. Artikel 7 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 7. §1. De minister kan voor een of meer zoekzones die in een of meer oppervlakte-delfstoffennota’s zijn opgenomen, een vraag tot opname van de desbetreffende zoekzones in een gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces of in een ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden, ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering met het oog op het nemen van een startbeslissing om binnen de zoekzones locatievoorstellen als ontginningsgebied te bestemmen.

§2. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor het proces van de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot aanbodgedreven planning van ontginningsgebieden.

§3. De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen die werden goedgekeurd voor 1 januari 2013, blijven hun rechtskracht behouden en kunnen mee de basis vormen voor de opmaak van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen met betrekking tot ontginningen.”.

Art. 12. In hoofdstuk III van hetzelfde decreet wordt het opschrift van afdeling III vervangen door wat volgt:

“Onderafdeling 2. Gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen op basis van vraaggestuurde ontginningsprojecten”.

Art. 13. Artikel 8 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 8. §1. Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon kan een onderbouwd verzoek tot het opstarten van een vraaggestuurd ontginningsproject bezorgen aan de minister.

Het verzoek tot het starten van een vraaggestuurd ontginningsproject moet minstens volgende informatie bevatten:

- 1° de aard en de hoeveelheid van de oppervlakedelfstoffen die zullen kunnen worden gevaloriseerd;
- 2° de wijze waarop het ontginningsproject rekening houdt met de huidige bestemming van het gebied en het landgebruik;
- 3° de mogelijke nabestemming die kan worden gecreëerd;
- 4° de effecten van het ontginningsproject op de omgeving en de activiteiten in de omgeving;
- 5° informatie die aantoont dat met betrekking tot het voorgenomen ontginningsproject een grote mate van consensus bestaat bij de lokale belanghebbenden.

De minister kan, voor zover dat verzoek in overeenstemming is met het oppervlakedelfstoffenbeleid, een vraag tot opname van een vraaggestuurd ontginningsproject in een gebiedsgericht ruimtelijk planningsproces of in een ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot een vraaggestuurd ontginningsproject, ter goedkeuring voorleggen aan de Vlaamse Regering met het oog op het nemen van een startbeslissing om het gebied waarop het verzoek tot het opstarten van het vraaggestuurd ontginningsproject betrekking heeft, als ontginningsgebied te bestemmen.

Als het ontginningsproject betrekking heeft op oppervlakedelfstoffen waarvoor al een of meer oppervlakedelfstoffennota's zijn goedgekeurd, evalueert de minister deze oppervlakedelfstoffennota's vooraleer hij het verzoek tot het starten van het vraaggestuurd ontginningsproject ter goedkeuring voorlegt aan de Vlaamse Regering.

Als het ontginningsproject in een bredere context kadert dan alleen de ontginningsactiviteit op zich, kan de in het derde lid vermelde startbeslissing een onderdeel vormen van de startbeslissing van een strategisch of complex project. In dat geval verloopt de verdere besluitvorming over de noodzakelijke bestemmingswijziging voor het vraaggestuurd ontginningsproject volledig volgens de besluitvormingsprocedure die van toepassing is voor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen voor het betrokken strategisch of complex project.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor het proces van de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan met betrekking tot een vraaggestuurd ontginningsproject.”.

Tinne ROMBOUTS

Bart MARTENS

Wilfried VANDAELE

Lode CEYSSENS

Jurgen VANLERBERGHE

Tine EERLINGEN